

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2021. október 19.

LATIN NYELV

**KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

I. FORDÍTÁS

Euander letelepedik a Palatinuson(Aurelius Victor: *De origine gentis Romanae* 1.5)

Igitur regnante Fauno ante annos circiter sexaginta, quam Aeneas in Italiam deferretur, ¹⁸ Euander Arcas, Mercurii et Carmentis Nymphae filius, simul cum matre eodem venit. ¹⁴ Ob singularem eruditionem atque scientiam litterarum Euander brevi tempore in familiaritatem Fauni se insinuavit, ¹⁶ atque ab eo non parvum agri modum ad incolendum accepit, ¹⁶ quem suis comitibus distribuit exaedificatis domiciliis in eo monte, ¹⁷ quem primo tum illi a Pallante Pallanteum dixerunt, postea nos Palatium nominamus; ¹³ ibique Pani deo fanum dedicavit, quippe is familiaris Arcadiae deus est. ¹⁶

Maximálisan elérhető pontszám: 40 pont

A részpontszámokat egy-egy nagyobb gondolati egység végén tüntettük fel. A dolgozat értékelésében a pontszámokat mondatonként kell jelölni. A fordítást akkor tekinthetjük teljes értékűnek, ha a vizsgázó megértette mind a mondat nyelvtani szerkezetét, mind a helyét a kommunikációs folyamatban. Ha a kettő közül csak az egyik valósul meg, a fordítás nem teljes értékű. Ha a tévedés nem lehetetleníti el a szöveg alapvető tartalmának megértését, még akkor se vonjuk le a teljes pontszámot, ha annak oka alapvető grammatikai félreértés! Ha viszont a mondat szerkezetét felismeri a vizsgázó, de nem sikerül a jelentést a szöveggörnyezetnek megfelelően alakítania, teljesítménye nem lehet 50 százaléknál nagyobb. Amennyiben ettől eltérő pontozást kell alkalmazni, azt a szöveg alatt külön jelöljük. A magyar szöveg minőségével kapcsolatos szempontok: nem a szöveg „irodalmiságát” értékeljük, de csak akkor tekinthető a fordítás kifogástalannak, ha a magyar nyelv szabályai szerint megalkotható mondatokból áll. Értelmetlen mondatokra még akkor sem adhatunk 40 százalékot meghaladó pontszámot, ha a probléma láthatóan nem a latin nyelvi ismeretek hiánya miatt keletkezett. Figyelembe kell venni továbbá a mondatra adható összpontszám 20 százalékáig a szöveg koherenciáját. A szavak jelentését és a mondatok logikai hangsúlyát a szöveg globális megértéséből kell levezetnie a teljes értékű megoldásnak.

Tájékoztató jellegű fordítás:

Faunus uralkodása idején (tehát), körülbelül hatvan évvel azelőtt, hogy Aeneas Itáliába keveredett (sodródott, került, érkezett stb.) volna, az árkádiai Euander, Mercuriusnak és Carmentis nimfának a fia az anyjával együtt is oda (ugyanoda) érkezett. Kivételes műveltsége és olvasottsága (elfogadható: írástudása) révén rövid időn belül beférközött (elfogadható: befurakodott) Faunus barátságába, és nem kis (területű) földet kapott tőle lakhelyül (elfogadható: hogy ott lakjon, lakásra stb.), amelyet megosztott kíséreeivel / szétosztott kísérői között, miután felépítette a lakhelyét azon a hegyen, amelyet ők akkor Pallasról / Pallas után Pallanteumnak, később pedig mi Palatinusnak nevezünk / nevezünk el; Pan istennek egy szentélyt emelt / templomot szentelt ott, minthogy Pan Árkádia kedvelt istene.

II. FELADATSOR

Általános tudnivalók:

Ahol teljes szótári alak megadása a feladat, csak hibátlan és hiánytalan megoldásra lehet pontot adni (részpont nem adható). Hasonlóképpen, ahol ragozott szóalakokat kell megadni, csak hibátlan és hiánytalan megoldás fogadható el. Amennyiben a 7. vagy 8. feladatban öt tizedre végződő pontszám keletkezik, a felső pontozási táblázatban is ebben az alakban jelenjen meg, az **ÖSSZESEN** rovatban viszont az esetlegesen keletkezett törtszámat a matematika szabályai szerint egész számra kell kerekíteni.

1. Tegye az alábbi szerkezeteket (névmás, főnév, melléknév) a meghatározott esetbe! (6 pont)

ipsa nox omnis → singularis ablativus	<i>ipsa nocte omni</i>	1+1+1 pont
idem cornu simile → pluralis genitivus	<i>eorundem cornuum similium</i>	1+1+1 pont

2. Képezze az alábbi melléknévből a kért alakokat! (3 pont)

alapfokú melléknév: pulcher, pulchra, pulchrum

alapfokú adverbium	<i>pulchre</i>	1 pont
középfokú adverbium	<i>pulchrius</i>	1 pont
felsőfokú melléknév	<i>pulcherrimus 3</i>	1 pont

3. Határozza meg a következő igealakokat pontosan! (5 pont)

poterimus	<i>fut. impf. ind. act. T/1</i>	1 pont
capieris	<i>fut. impf. ind. pass. E/2</i>	1 pont
auditi 3 sitis	<i>praes. perf. coni. pass. T/2</i>	1 pont
finiant	<i>praes. impf. coni. act. T/3</i>	1 pont
duxissem	<i>praet. perf. coni. act. E/1</i>	1 pont

4. Képezze az alábbi alakokat!**A) Képezze a gero 3 gessi, gestum ige alábbi alakjait! (4 pont)**

participium instans activi	<i>gesturus 3</i>	1 pont
infinitivus perfectus activi	<i>gessisse</i>	1 pont
gerundium accusativusa	<i>(ad) gerendum</i>	1 pont
I. imperativus E/2	<i>gere</i>	1 pont

B) Képezzen locativusokat az alábbi városnevekből! (2 pont)

Capua	→	<i>Capuae</i>	1 pont
Corinthus (<i>Corinthus, -i f.</i>)	→	<i>Corinthe</i>	1 pont

5. Nevezze meg a következő mondatokban található igeneves szerkezeteket! (4 pont)

Familia patre mortuo tristis fuit.	<i>ablativus absolutus</i>	1 pont
De libris legendis locuti sumus.	<i>gerundivumos szerkezet</i>	1 pont
Pueri magistrum narrantem libenter audiverunt.	<i>participium coniunctum</i>	1 pont
Fama erat Graecos venire.	<i>accusativus cum infinitivo</i>	1 pont

6. Oldja meg az alábbi, összetett mondatokkal kapcsolatos feladatokat!**A) Úgy egészítse ki a következő mondatokat az állítmánnyal, hogy azok megfeleljenek a megadott magyar mondat jelentésének! A helyes választ húzza alá! (3 pont)**

- El fogom mondani, hogy mit tettem.
Dicam, quid .....
c) *fecerim* 1 pont
- Senki nem tudta megmondani, hogy ki írta ezt a könyvet.
Nemo potuit dicere, quis hunc librum .....
a) *scripsisset* 1 pont
- A tanárod engem küldött, hogy meglátogassalak.
Magister tuus me misit, ut te .....
a) *visitarem* 1 pont

B) Milyen mellékmondatokat talál a következő összetett mondatokban? (2 pont)

Quaesivi, ubi fuisses.	<i>függő kérdés / kérdő tárgyi mellékmondat</i>	1 pont
Si hoc dicas, erres.	<i>feltételes mellékmondat</i>	1 pont

7. Írja a magyar szavak mellé azoknak az igéknek a szótári alakját, amelyekből képezték őket! (3 pont)

magyar szó	latin ige	
invenció	<i>invenio 4 invenī, inventum</i>	1 pont
laboratórium	<i>laboro 1</i>	1 pont
dátum	<i>do 1 dedi, datum</i>	1 pont

A latin szó csak teljes szótári alakjában fogadható el.

8. A minta alapján adjon meg a szócsaládhoz tartozó egy-egy latin főnevet szótári alakjával együtt! (3 pont)

ige	főnév	
nascor 3 natus sum	<i>natus, -i m. / nata, -ae f. / natus, -us m.</i>	1 pont
morior 3 mortuus sum	<i>mors, mortis f. / mortalis, -is m.</i>	1 pont
impero 1 imperavi, imperatum	<i>imperium, -ii n. / imperator, -oris m.</i>	1 pont

Más helyes megoldás is elfogadható. A főnév csak teljes szótári alakjában fogadható el.